

Piezīmes un atsauces Natura 2000 teritorijas līmeņa aizsardzības mērķa (CO) noteikšanai: datu izvēle un eksperta pieņēmumi

Sugas kods:	1903
Suga:	<i>Liparis loeselii</i>
Natura 2000 teritorijas kods:	LV0200200
Natura 2000 teritorijas nosaukums:	Ķemeru nacionālais parks
Eksperts(i):	Linda Uzule
Darbs pabeigts:	23.01.2024.
Vispārējās piezīmes:	<p>Lēzela lipare ir cirkumboreāla suga, kura sastopama Eiropā, Āzijā (Sibīrijā) un Ziemeļamerikā, izņemot Aļasku (Luer, 1975; Kull, Hutchings, 2006). Tā aug mitros un kaļķainos biotopos ar skraju veģetāciju – pārejas un zāļu purvos, mitrās pļavās, pamestos laukos un karjeros, grāvjos, grantainās un mitrās ceļmalās, purvainu skujkoku mežu malās, ar mergeli bagātu un smilšainu ezeru krastos un to aizaugošā daļā, kā arī starpkāpu ieplakās (Galenieks, 1953; Pētersone, Birkmane, 1980; Cepurīte, 2005).</p> <p>Lēzela lipare samērā reti sastopama visā Latvijas teritorijā, kur tās populācijas atrodas tuvu sugas areāla ziemeļu robežai (Cepurīte, 2003; Kuusk et al., 2003). Par īpaši nozīmīgu Lēzela lipares dzīvotni Latvijā uzskata kaļķainos zāļu purvus (Pakalne, 2008).</p> <p>Lēzela lipares Latvijas populācijām lielāko apdraudējumu rada hidroloģiskā režīma izmaiņas, kā arī to apdzīvoto biotopu aizaugšana ar ekspansīvām vietējās floras sugām, kuras dabiskās sukcesijas gaitā strauji palielina projektīvo segumu, piemēram, parastā purvmirte, parastā niedre, grīšļu dzimtas sugas, īpaši dižā aslake, kuras var veidot monodominantas audzes (Roze et al., 2014; Roze u.c., 2015).</p>

Lauks	Paskaidrojums
CV_USE	<p>142</p> <p>Aprēķinos izmantoti A. Priedes sugas uzskaites dati, kas iegūti Ķemeru nacionālā parka dabas aizsardzības plāna izstrādes ietvaros. Populācijas minimālais vērtējums ir 135 indivīdi, bet maksimālais – 150 indivīdi (Priede, 2022). Starp populācijas minimālo un maksimālo vērtību rēķināts vidējais ģeometriskais (funkcija GEOMEAN).</p>

Lauks	Paskaidrojums																								
	<p>Lēzela liparei pirms 2021. gada nav veikts monitorings, bet ir veiktas uzskaites daļā no atradnēm vai atsevišķos kaļķainu zāļu purvu apsaimniekošanas sekmju novērtēšanas parauglaukumos (Priede, 2022).</p> <p>Lēzela lipare Ķemeru nacionālajā parkā pēdējo 15 gadu laikā konstatēta 11 atradnēs Kaņiera apkārtnē, Raganu purvā, Zaļajā purvā, Slokas apkārtnē, Labajā purvā, Ķemeru tīrelī un Līkumciemā. Pirms tam suga konstatēta arī dažās citās vietās, kas laika gaitā dabiski vai antropogēni transformējušās un kļuvušas sugai nepiemērotas. Daļa atradņu uzskatāmas par ilggadīgām (Kaņieris, Raganu purvs, Zaļaispurvs), kur tā konstatēta atkārtoti vairāku gadu desmitu laikā. Daļa atradņu uzskatāmas par nosacīti stabilām (Labais purvs, Līkumciema mikroliegums), daļa – par īslaicīgām, piemēram, 2007. gadā suga atrasta Līkumciemā pie neliela dīķa, bet pēc apmēram 10 gadiem atradnē bebra darbības dēļ pacelts ūdens līmenis un atradne applūdināta, suga izzudusi. Līdzīgi to apdraud dabiskā sukcesija Ķemeru tīreļa atradnē, kur tā atrasta vecā grantsbedrē, kas aizaug ar zāļu purva veģetāciju. Labajā purvā vairākas reizes konstatēts liels Lēzela lipares indivīdu skaits, taču pēdējos desmit gados atradne intensīvi, strauji aizaug ar dižo aslapi, kas ir dabiskā sukcesija, un aslapes plaušanas eksperimenti neliecina, ka šis pasākums palīdz atjaunot Lēzela liparei piemērotu dzīvotni (Priede, 2022)</p>																								
Unit_CV	<p>Indivīdi</p> <p>Pamatojoties uz “Augu monitoringa metodiku Natura 2000 teritorijās un ārpus tām”, vaskulāro augu populācijas lielumu novērtē indivīdos (Baroniņa, 2014; DAP, 2017; DAP, 2022).</p>																								
Habitat	<p>Cits</p> <p>Lēzela lipare Ķemeru nacionālajā parkā līdz šim konstatēta gan teritorijās, kas atbilst ES aizsargājamiem biotopiem, gan arī vietās, kas neatbilst ES aizsargājamā biotopa statusam, piemēram, vecas grantsbedres, tādēļ pie “Habitat” norādīta atzīme “cits”.</p>																								
Annex I	Na																								
Annex I_area_USE	Na																								
Other_area_USE	<p>7,03</p> <p>Lēzela lipare Ķemeru nacionālā parka teritorijā sastopama 14 poligonos, kuru kopējā platība ir 7,03 ha. Sugas dzīvotnes laukumu platība noteikta LatViaNature projekta izstrādātajā Augu monitoringa rīkā (1. pielikuma 1.-8. attēls), pamatojoties uz līdzšinējiem sugas pētījumiem šajā teritorijā.</p>																								
OK_DEN	<p>Lēzela lipares populācijas blīvumi (blīvuma mērvienība – indivīdi/ha) Natura 2000 teritorijās redzami zemāk esošajā tabulā. Ar zaļo krāsu tabulā attēlots eksperta noteiktais optimālais blīvums, bet ar oranžo krāsu attēlota konkrētā Natura 2000 teritorija.</p> <table><tr><th>N2000 vieta</th><th>CV_DEN, ind./ha</th><th>Blīvums</th></tr><tr><td>Tosmare</td><td>170.93</td><td>Jā (A)</td></tr><tr><td>Laukezers</td><td>158.08</td><td>Jā (A)</td></tr><tr><td>Motrines ezers</td><td>133.94</td><td>Jā (A)</td></tr><tr><td>Augšdaugava</td><td>114.67</td><td>Jā (A)</td></tr><tr><td>Krustkalnu dabas rezervāts</td><td>113.51</td><td>Jā (A)</td></tr><tr><td>Baltezera purvs</td><td>110.39</td><td>Jā (A)</td></tr><tr><td>Ašu purvs</td><td>76.77</td><td>Jā (A)</td></tr></table>	N2000 vieta	CV_DEN, ind./ha	Blīvums	Tosmare	170.93	Jā (A)	Laukezers	158.08	Jā (A)	Motrines ezers	133.94	Jā (A)	Augšdaugava	114.67	Jā (A)	Krustkalnu dabas rezervāts	113.51	Jā (A)	Baltezera purvs	110.39	Jā (A)	Ašu purvs	76.77	Jā (A)
N2000 vieta	CV_DEN, ind./ha	Blīvums																							
Tosmare	170.93	Jā (A)																							
Laukezers	158.08	Jā (A)																							
Motrines ezers	133.94	Jā (A)																							
Augšdaugava	114.67	Jā (A)																							
Krustkalnu dabas rezervāts	113.51	Jā (A)																							
Baltezera purvs	110.39	Jā (A)																							
Ašu purvs	76.77	Jā (A)																							

Lauks	Paskaidrojums		
	Augšzeme	71.49	Jā (A)
	Silene	63.24	Jā (A)
	Klagatu purvs	51.04	Jā (O)
	Silabebru ezers	48.34	Jā (O)
	Skujaines un Svētaines ieleja	47.62	Jā (O)
	Dravenieku avoti	30.00	Jā (O)
	Būšnieku ezera krasts	29.23	Jā (O)
	Kaučers	25.14	Jā (O)
	Augstroze	23.37	Jā (O)
	Klāņu purvs	21.74	Nē (Z)
	Rāznas nacionālais parks	20.12	Nē (Z)
	Draugolis	20.00	Nē (Z)
	Gaujas nacionālais parks	19.74	Nē (Z)
	Ķemeru nacionālais parks	19.26	Nē (Z)
	Kurjanovas ezers	19.23	Nē (Z)
	Ķirbas purvs	15.43	Nē (Z)
	Platenes purvs	14.84	Nē (Z)
	Aizdumbles purvs	13.82	Nē (Z)
	Bednes purvs	13.39	Nē (Z)
	Numernes valnis	9.51	Nē (Z)
	Cirīša ezers	6.15	Nē (Z)
	Talsu pauguraine	5.08	Nē (Z)
	Vīķu purvs	4.85	Nē (Z)
	Pelcīšu purvs	4.26	Nē (Z)
	Pelēču ezera purvs	4.17	Nē (Z)
	Engures ezers	4.15	Nē (Z)
	Slīteres nacionālais parks	2.06	Nē (Z)
	Ances purvi un meži	1.98	Nē (Z)
OPT_DEN	<p>Optimālais blīvums izvēlēts, balstoties uz eksperta viedokli, salīdzinot sugas blīvumus visās Natura 2000 teritorijās, kur suga sastopama.</p> <p>Par optimālo blīvumu izraudzīts DL “Augstroze” blīvums – 23,37 ind./ha - zemākais no optimālajiem blīvumiem (skatīt tabulu augstāk, 3. stabiņš Jā(O)). Ķemeru nacionālā parka blīvums ir viens no augstākajiem starp visām Natura 2000 teritorijām.</p>		
OK_NEW	Nē.		
AREA_NEW	0		
OK_INT	<p>Nē.</p> <p>Jautājumu par indivīdu translokāciju izskata tikai gadījumos, kad Biotopu direktīvas 17. panta ziņojumā sugas aizsardzības stāvoklis novērtēts kā U2.</p>		
IND_INT	0		
Papildus nosacījumi	<p>Lēzela lipare Ķemeru nacionālajā parkā nav labā aizsardzības stāvoklī, lielākajā daļā atradņu tā ir apdraudēta, indivīdu skaits, visticamāk, ir sarucis vai suga pat ir lokāli izzudusi. Vienā teritorijā Slokas apkārtnē sugas aizsardzībai izveidots mikroliegums, taču apsaimniekošanas trūkuma dēļ mitrie kaļķainie zālāji un zāļu purvi – sugas dzīvotne – aizaug ar krūmiem, dzīvotne degradējas (Priede, 2022).</p> <p>Sugas saglabāšanai jāuztur atklāti kaļķaini zāļu purvi, izcērtot krūmu apaugumu un nodrošinot optimālu ūdens līmeni. Kaņierī Lēzela lipares saglabāšanai lielākajā daļā atradņu, kur suga konstatēta vēl ap 2008.–2010. gadu, dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā ūdens līmenis bija</p>		

Lauks	Paskaidrojums
	pārāk zems. Par to liecina arī sugas nekonstatēšana vairākās augšanas vietās Kaņiera krastos, skaita samazināšanās zināmajās atradnēs, kā arī pastiprināta kaļķaino zāļu purvu izaugšana ar krūmiem. Ķemeru tīreļa atradnē vēlams neliela mēroga eksperimentāla apsaimniekošana, izcērtot krūmus un nodrošinot nelielus augtenes traucējumus vecajā grantsbedrē (darbības veicamas pie zema ūdens līmeņa) (Priede, 2022).
Cits lauks	

Izmantotā literatūra

Baroniņa, V. 2014. Dabas aizsardzības pārvalde, 2017 un 2022. Augu monitoringa metodika Natura 2000 teritorijās un ārpus tām. 20 lpp. Pieejams: <https://www.daba.gov.lv/lv/media/13936/download>

Cepurīte, B. 2005. Latvijas vaskulāro augu flora 7: Orhideju dzimta (Orchidaceae). Latvijas Universitāte, Rīga, 74.

Cepurīte, B. 2003. Lēzela lipare. *Liparis loeselii* (L.) Rich. Grām.: Andrušaitis, G. (red.) Latvijas Sarkanā grāmata. Retie un aizsargājami augi un dzīvnieki, 3. Vaskulārie augi. Latvijas Universitātes Bioloģijas institūts, Rīga, 578–579.

Dabas aizsardzības pārvaldes Augu monitoringa rīks.

Dabas aizsardzības pārvaldes Dabas datu pārvaldības sistēma “Ozols”.

Galenieks, P. (red.) 1953. Latvijas flora, I. LVI, Rīga, 405–406.

Kull, T., Hutchings, M. 2006. A comparative analysis of decline in the distribution ranges of orchid species in Estonia and the United Kingdom. *Biological Conservation* 129: 31–39.

Kuusk, V., Tabaka, L., Jankevičiene, R. (eds.) 2003. Flora of the Baltic countries, III. Estonian Academy of Sciences Institute of Zoology and Botany, Tartu, 375.

Latvijas Dabas fonds. 2021. Vaskulāro augu un sūnu sugu monitorings un inventarizācija Natura 2000 teritorijās un ārpus tām 2021. gadā. Rīga, 249 lpp.

Luer, C. A. 1975. The native orchids of the United States and Canada (excluding Florida). New York Botanical Garden, New York, 361.

Natura 2000 SDF – Ķemeru nacionālais parks. Skatīts 12.12.2023. Pieejams: <https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=LV0200200>

Pakalne, M. 2008. Mire habitats and their protection. In: Pakalne, M. (ed.) Mire Conservation and Management in Especially Protected Nature Areas in Latvia. Jelgava Printing House, Rīga, 8–19.

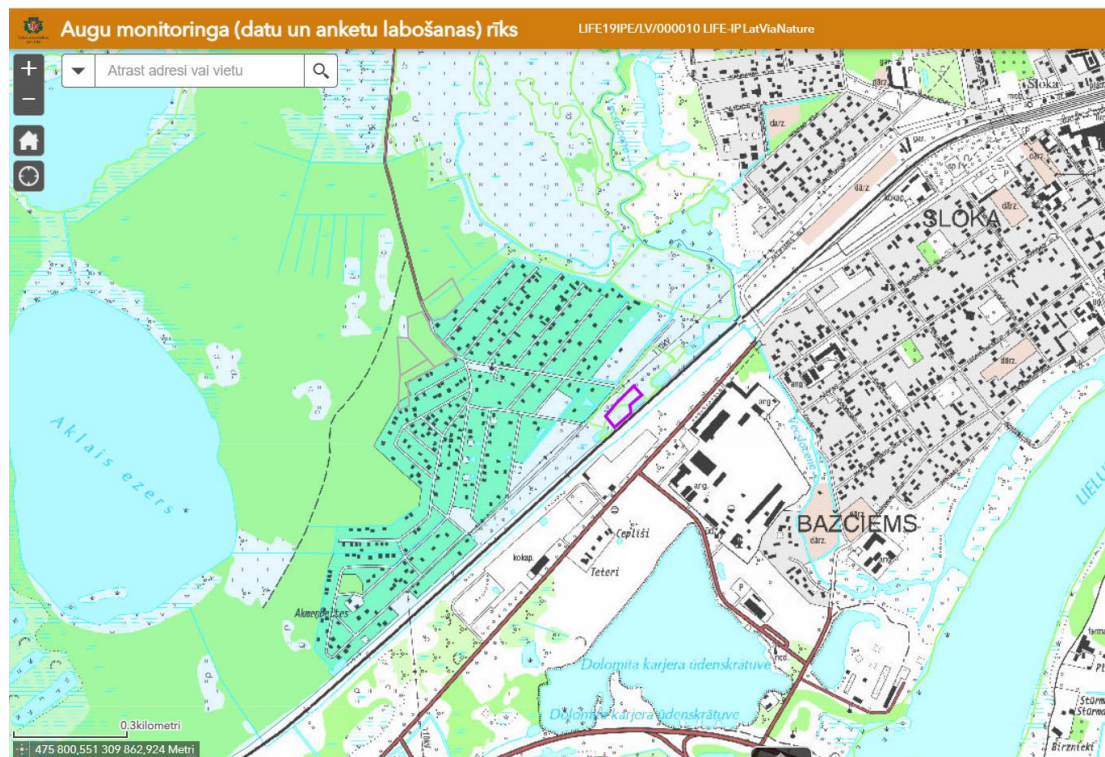
Pētersone, A., Birkmane, K. 1980. Latvijas PSR augu noteicējs. Zvaigzne, Rīga, 590.

Priede, A. 2022. Zālāju un purvu biotopi, vaskulāro augu sugas Ķemeru Nacionālajā parkā, ieteikumi to saglabāšanai un apsaimniekošanai. Sugu un biotopu aizsardzības jomas eksperta atzinums Ķemeru Nacionālā parka dabas aizsardzības plāna sagatavošanai. 78 lpp.

Roze, D., Jakobsone, G., Megre, D., Kreile V., Višņevska, L., Belogradova, I. 2014. Possible ecological reasons for the threat of *Liparis loeselii* populations in Latvia – preliminary results. In: Mirek, Z., Nikel, A. Paul, W. (eds.). Actions for Wild Plants. Papers of the 6th Planta Europa

Conference on the Conservation of Plants. Committee on Nature Conservation, Polish Academy of Sciences, Kraków 125-131.

Roze, D., Megre, D., Jakobsons, G. 2015. Mikrobiotopu izpēte Lēzela lipares (*Liparis loeselii*) Latvijas populācijas ekoloģijai un apsaimniekošanai. Latvijas Veģetācija 5-28.

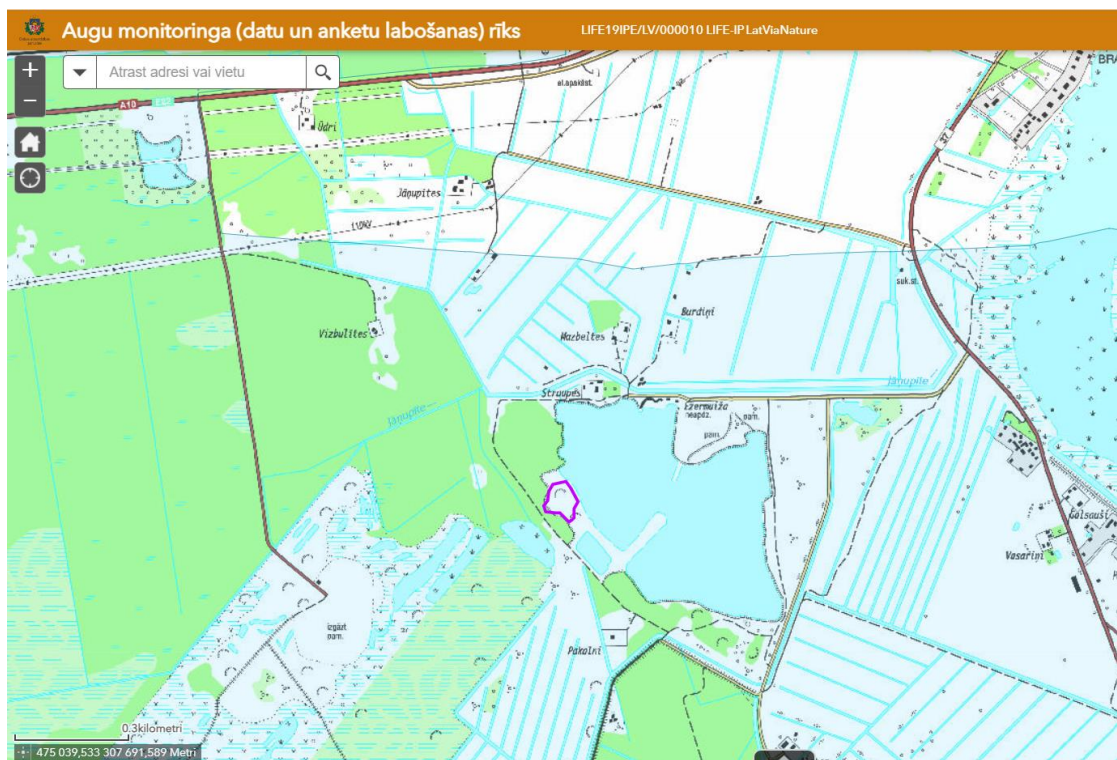
1.attēls. Ekrānšāviņš no LatViaNature projektā izstrādātā Augu monitoringa rīka. Ar violeto kontūru kartē attēlots Lēzela lipares dzīvotnes laukums Ķemeru nacionālajā parkā. Ekrānšāviņš uzņemts 12.12.2023.

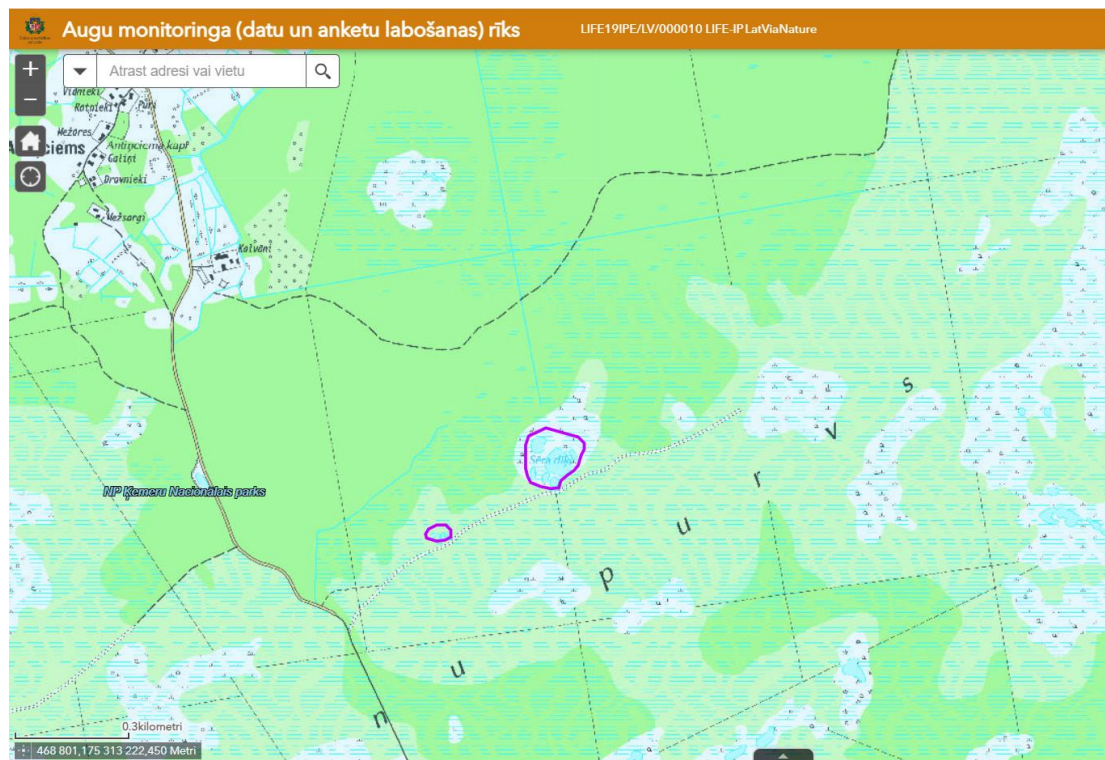
2.attēls. Ekrānšāviņš no LatViaNature projektā izstrādātā Augu monitoringa rīka. Ar violeto kontūru kartē attēloti Lēzela lipares dzīvotnes laukumi Ķemeru nacionālajā parkā. Ekrānšāviņš uzņemts 12.12.2023.

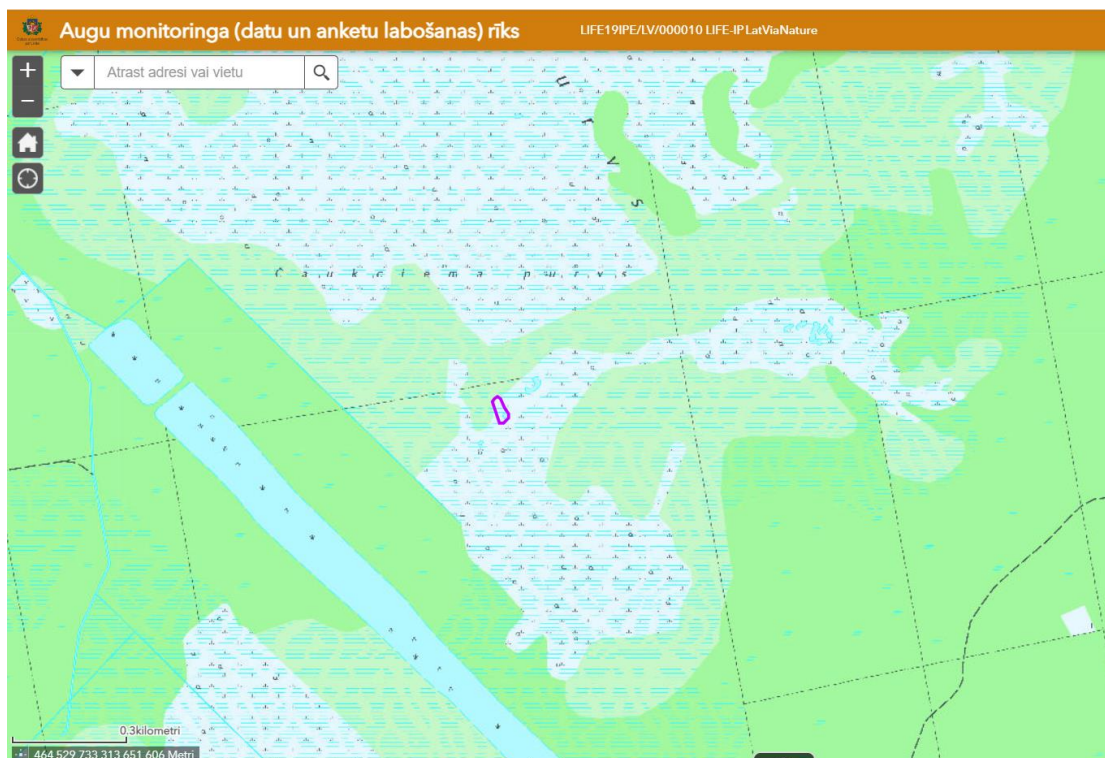
3.attēls. Ekrānšāviņš no LatViaNature projektā izstrādātā Augu monitoringa rīka. Ar violeto kontūru kartē attēlots Lēzela lipares dzīvotnes laukums Ķemeru nacionālajā parkā. Ekrānšāviņš uzņemts 12.12.2023.

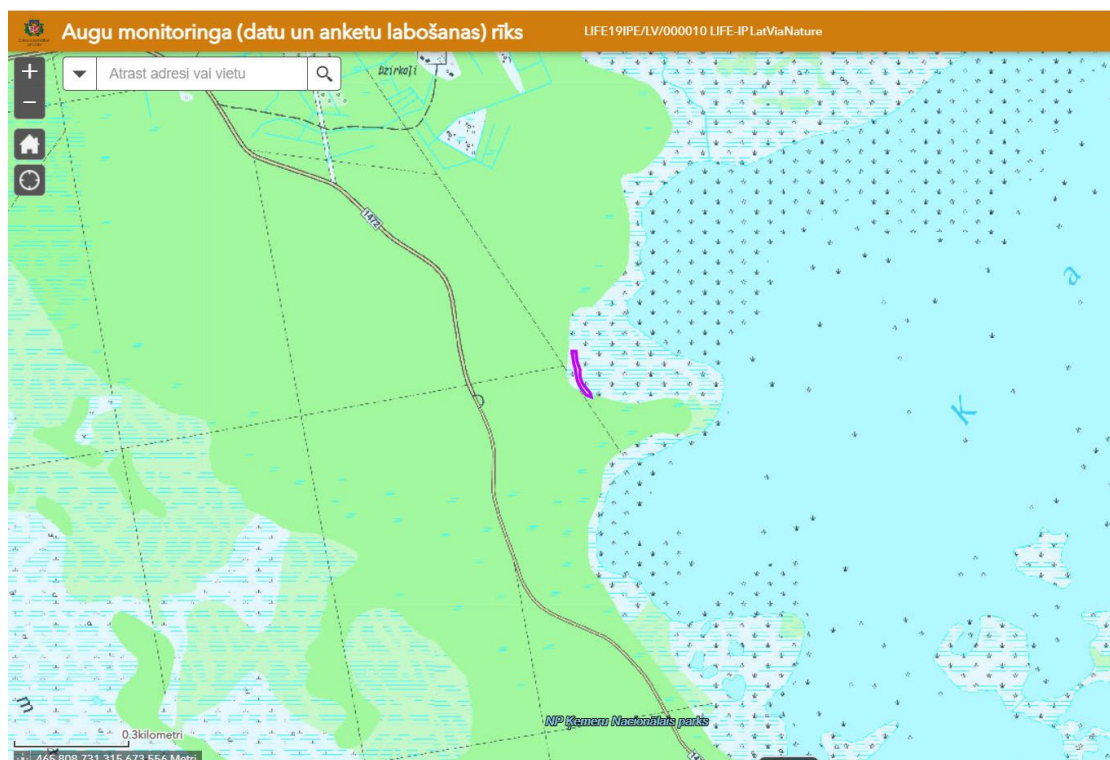
4.attēls. Ekrānšāviņš no LatViaNature projektā izstrādātā Augu monitoringa rīka. Ar violeto kontūru kartē attēlots Lēzela lipares dzīvotnes laukums Ķemeru nacionālajā parkā. Ekrānšāviņš uzņemts 12.12.2023.

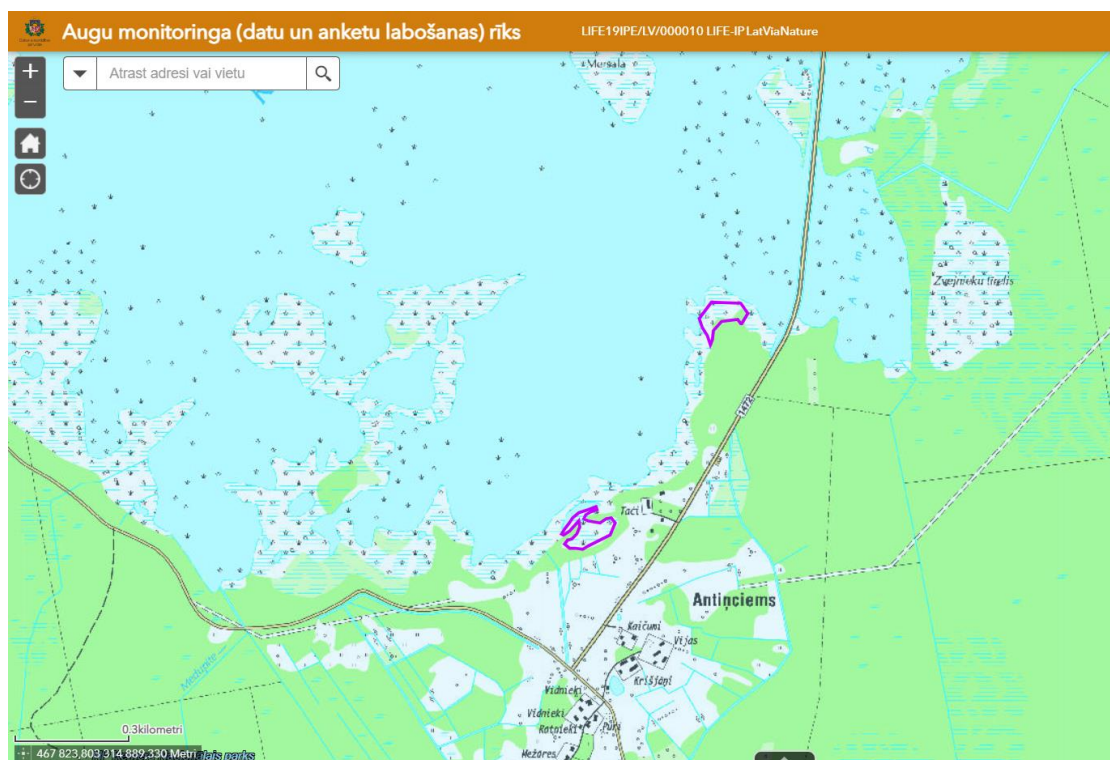
5.attēls. Ekrānšāviņš no LatViaNature projektā izstrādātā Augu monitoringa rīka. Ar violeto kontūru kartē attēloti Lēzela lipares dzīvotnes laukumi Ķemeru nacionālajā parkā. Ekrānšāviņš uzņemts 12.12.2023.

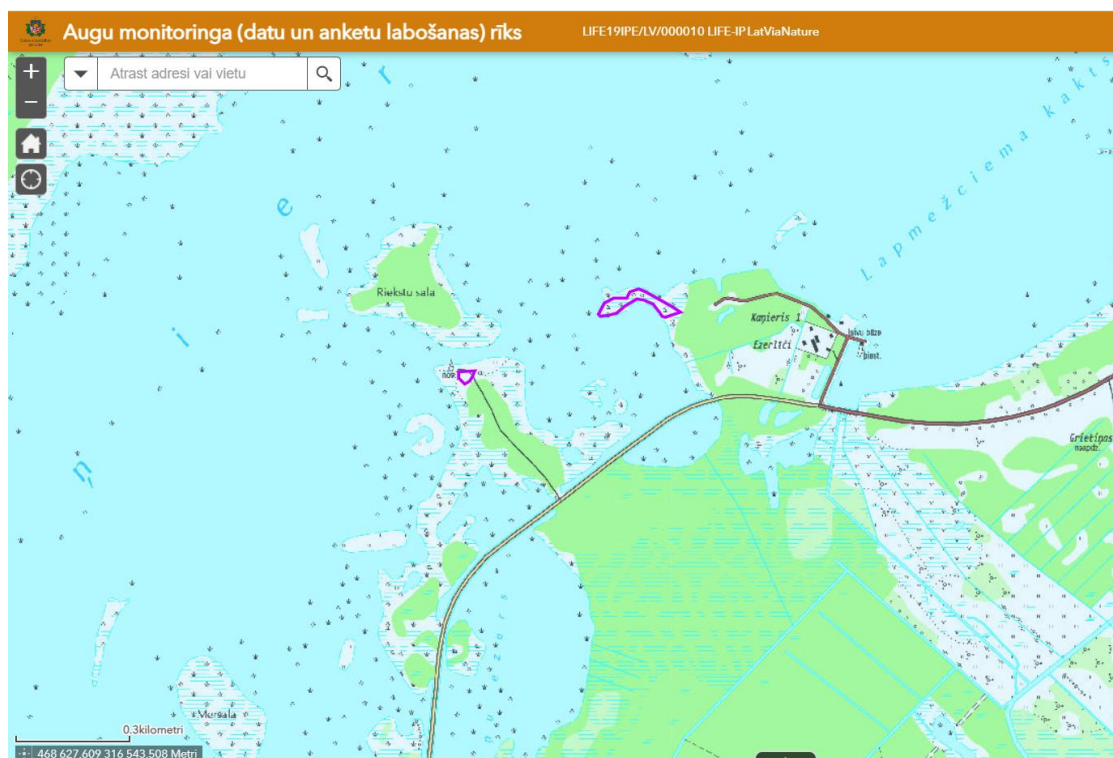
6.attēls. Ekrānšāviņš no LatViaNature projektā izstrādātā Augu monitoringa rīka. Ar violeto kontūru kartē attēlots Lēzela lipares dzīvotnes laukums Ķemeru nacionālajā parkā. Ekrānšāviņš uzņemts 12.12.2023.

7.attēls. Ekrānšāviņš no LatViaNature projektā izstrādātā Augu monitoringa rīka. Ar violeto kontūru kartē attēlots Lēzela lipares dzīvotnes laukums Ķemeru nacionālajā parkā. Ekrānšāviņš uzņemts 12.12.2023.

8.attēls. Ekrānšāviņš no LatViaNature projektā izstrādātā Augu monitoringa rīka. Ar violeto kontūru kartē attēloti Lēzela lipares dzīvotnes laukumi Ķemeru nacionālajā parkā. Ekrānšāviņš uzņemts 12.12.2023.

9.attēls. Ekrānšāviņš no LatViaNature projektā izstrādātā Augu monitoringa rīka. Ar violeto kontūru kartē attēloti Lēzela lipares dzīvotnes laukumi Ķemeru nacionālajā parkā. Ekrānšāviņš uzņemts 12.12.2023.